

Bà huy n Thanh Quan khi n vua Minh M ng 'ng ngác'...

Tác Giả: SE s u t m

Thứ Sáu, 23 Tháng 9 Năm 2011 04:37

Cho đ n nay, dân gian v n l u truy n giai tho i gi a vua Minh M ng v i nh n v t n i ti ng đ ng th i - bà huy n Thanh Quan v m t chi u ch c a ông.

Trong th i k làm Cung Trung Giáo t p, bà Thanh Quan do tài làm th và đ c đ d y h c, r t đ c ho ng đ Minh M ng tin dùng, quý m n. Vì th , bà th ng đ c nhà vua đàm lu n th v n.

“Hóm h nh” ch ch vi t c a vua

Theo Giai tho i v n h c Vi t Nam c a Ho ng Ng c Phách, m t hôm nh n đ p chúc m ng m t v quan l n c a tri u đ nh, vua Minh M ng ban n b ng cách vi t t ng hai ch đ i t theo ngh thu t th h a. Vi t xong, nhà vua đ a cho bà huy n Thanh Quan và h i: “Đ c không?”.

Ng m nét ch “r ng bay ph ng múa” c a nhà vua, bà huy n Thanh Quan tr l i: T b h , phúc t i h u, th t i tr ng (nghĩa là phúc r t dày, th r t dài).

Ban đ u, vua h i ng ngác vì không hi u ý; sau nhìn k l i, ông bèn m m c i g t đ u. Th ra nhà vua đã vi t ch Phúc béo ph c ph ch và ch Th dài lâu đều. Bà huy n Thanh Quan tuy ng m ý ch ch vi t c a Minh M ng nh ng l i ch th t khéo léo và v n v .

L i nói cùng hôm đó, theo K chuy n các vua Nguy n, ho ng đ Minh M ng có b chén ki u c a Trung Qu c m i đ a sang, chén v s n th y Vi t Nam và có đ th n m cũng nh m t s đ s ki u th i đó, nên vua đ a khoe v i nh ng ng i ch ng quanh.

M i ng i đã yêu c u bà huy n Thanh Quan làm m t bài th ch N m. Bà làm ngay hai câu th r ng: Nh in th o m c tr i Nam l i/ Đ m c s n hà đ t B c sang. Vua Minh M ng đã r t thích thú!

Ngoài ra, trong sách M i ph n huy n tho i Vi t Nam, còn có thêm vài cu c đ i đ p, đàm lu n thi phú gi a bà huy n Thanh Quan v i vua Minh M ng.

Bà huy n Thanh Quan khi n vua Minh M ng 'ng ngác'...

Tác Giả: SE s u t m

Thứ Sáu, 23 Tháng 9 Năm 2011 04:37

Nh ng giai tho i lý thú

Chuy n k r ng, lúc ông huy n Thanh Quan (L u Nghi) đi v ng, có m t cô gái tên là Nguy n Th Đào đã đ đ n lên trình bày r ng ch ng đã ru ng b cô đ xin đ c ly đ , l y ch ng khác. Vì th ng c m, bà huy n Thanh Quan đã thay ch ng phê đ n b ng m y câu th :

Phó cho con Nguy n Th Đào
M c trong leo l o c m sào đ i ai?
Ch r ng: Xuân b t tái lại
Cho v k m chút k o mai n a già!

Hay chuy n, ch ng cô Đào ki n quan trên. Quan trên ăn c a dứt, giáng ch c ông huy n Thanh Quan.

V n chuy n “x án”, m t ông đ h ng c ng t i xin m trâu đ gi b . Lúc b y gi , tri u đình đã ban l nh h n ch m trâu, đ phát tri n vi c canh nông. C m đ ng tr c hi u h nh c a ông này mà ch ng thì đi v ng, Bà Huy n Thanh Quan đã c m bút phê vào đ n câu th :

Ng i ta thì ch ng đ c đâu
" " thì ông C ng làm trâu thì làm.

Bi t bà huy n dùng ch nghĩa đ l m mình, nh ng vì đ c vi c nên ông cũng vui v ra v .

Bà huy n có hoài c ?

Xét v th , nhi u nhà phê bình văn h c đã x p th c a bà huy n Thanh Quan vào khuynh h ng hoài c , vì bà có nh ng bài Thăng Long hoài c , Chùa Tr n B c nói lên lòng luy n ti c nhà Lê v i quá kh vàng son đã qua, m t quá kh huy hoàng c a đ t B c. Tuy nhiên, vào th gian g n đây, m t s nhà phê bình m i đã bác b quan đ m này.

Theo nh ng ng i này, bà huy n Thanh Quan đã s ng kho ng 6-7 th p k đ u c a th k XIX, đ i tri u các vua Minh M ng, Thi u Tr , T Đ c, là lúc tri u Nguy n đã đi vào quy c v ng vàng, đã t kh ng đ nh nh m t v ng tri u chính th ng. Ch a k , ch ng bà là quan nhà Nguy n, không h ăn l c vua Lê, chúa Tr nh, nên ch c ch n không th có thái đ hoài. Minh ch ng là trong 6 bài th c a bà đã có 4 bài th bu n, t t c đ u ch a đ y tâm s mà không tìm đ c ng i san s ...

Theo Đ đ a chí Th a Thiên Hu , bà Huy n Thanh Quan (t Mùi 1805 - M u Thân 1848) tên th t là Ngô Th Hình (các tài li u tr c đây ghi là Nguy n Th Hình), quê làng Nghi Tàm, huy n T Liêm, nay thu c ph ng Qu ng An, qu n Tây H , Hà N i.

Bà th m duyên v i ông L u Nguyên Ôn (L u Nghi), ng i làng Nguy t áng, huy n Thanh Trì,

Bà huy n Thanh Quan khi n vua Minh M ng 'ng ngác'...

Tác Giả: SE s u t m

Thứ Sáu, 23 Tháng 9 Năm 2011 04:37

---

làm Tri huy n Thanh Quan (Đông H ng, t nh Thái Bình) th i vua Nguy n, nên bà th ng đ c g i theo ch c v c a ch ng là bà huy n Thanh Quan.

Bà huy n Thanh Quan là m t nhà th n i t ng; th bà điều luy n, chu n m c v niêm lu t, hàm súc giàu nh c đ u. Nh v y, th i k bà theo ch ng vào làm vi c Hu , bà đ c vua Minh M ng sung vào tri u làm Cung Trung giáo t p đ đ y công chúa và các cung nhân h c. Hu , bà giao thi p và đ l i n t ng sâu s c v i nhi u k sĩ. Năm 1847, sau khi ch ng m t, bà đ a b n con nh t Hu v s ng t i quê n i làng Nghi Tàm, năm sau thì qua đ i, h ng đ ng 43 tu i.

Bà huy n Thanh Quan đã đ l i 6 bài th Nôm th t ngôn bát cú Đ ng lu t, trong đó có Qua đèo Ngang, Thăng Long hoài c , Chùa Tr n B c, Chi u hôm nh nhà... bi u th lòng yêu m n phong c nh thiên nhiên và tâm tr ng ai hoài tr c s đ i thay c a th s . Ngoài ra, còn m t bài th C nh Thu hi n ch a rõ là c a bà hay c a n sĩ H Xuân H ng.